

**Міністерство освіти і науки України
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР
Кафедра методики позакласної та позашкільної роботи**

**Тема курсової роботи
Авторська програма гуртка « Фітодизайн»**

**Виконала: Корчовна Л.С.,
заступник директора Ірпінського
центру позашкільної освіти**

Київ - 2022

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Квіти - це радість, яку нам подарувала природа. Вони вражають нас своїм барвистим розмаїттям. Навіть просто дивлячись на квіти, ми отримуємо велике задоволення, гарний настрій і почуття душевної втіхи.

Квіти у нашому житті приречені виконувати безліч функцій: і подарункову, і комунікативну, і лікувальну, і, безумовно, естетичну. Квіти кращі посередники в спілкуванні з людьми, вони допомагають нам по життю, дарують радість. А композиції з квітів прикрашають інтер'єр, роблять його комфортним.

Квітництво як галузь рослинництва дає змогу не тільки озеленити та прикрасити оточуюче нас середовище, не тільки дарує естетичну та душевну насолоду, а й сприяє вихованню шанобливого ставлення до природи, розвитку творчої особистості, формування почуття прекрасного. Отримані знання, навички дадуть можливість створити оазиси життя і краси в помешканні, покращити та прикрасити світ.

Програма розрахована на 3 роки навчання з учнями середнього і старшого шкільного віку.

Мета роботи гуртка: поглиблення та розширення обсягу знань учнів з екології, квітництва, етнографії, біології; виховання в учнів усвідомлення необхідності охорони та вивчення природи; розвиток творчих здібностей та формування практичних навичок при роботі з декоративними рослинами.

Програма гуртка передбачає вирішення таких завдань:

- розширення наукового світогляду учнів;
- формування шанобливого ставлення до природи;
- розвиток навичок по догляду за рослинами;
- набуття вмінь з науково-дослідницької роботи;
- виховання творчої особистості засобами флористики, естетичного та художнього смаку.
- навчання аранжуванню композицій з використанням різноманітних природних матеріалів;
- розширення комплексу знань в різних галузях мистецтва.

Під час засвоєння програми гуртка учні набувають ґрунтовних знань з основ загального квітництва, вивчають навколишню природу, втілюють свої творчі задуми в композиціях з живих рослин, сухоцвітів, різноманітних матеріалів, що сприяє поетапному формуванню художньо-естетичних смаків; знайомляться з творчими традиціями українського народу. Для кращого засвоєння тем більшу кількість годин відведено на практичні заняття. Розподіл годин по темах може змінюватися відповідно до умов та матеріальної бази навчального закладу.

Керівник гуртка знайомить учнів із народною символікою України, виховує в них пошану до народних символів, почуття любові до рідного краю через вивчення рослин-символів України, народних свят, обрядів. Юннати беруть активну участь у масових натуралістичних заходах, тематичних святах, організації виставок квітів. Систематична робота з вирощування квітів, догляду за рослинами в парниково-тепличному комплексі, квітниках, на навчально-дослідній ділянці виховує в них трудові навички, екологічну свідомість.

Керівник гуртка має звертати увагу на форми і методи занять, що сприяють розвитку творчих здібностей юннатів. Форми занять: навчальні, виїзні, дослідницькі; проведення практичних робіт, екскурсій, конкурсів-виставок, вікторин, написання рефератів, складання планів, проектів озеленення, влаштування фітодизайну приміщень тощо. Методи занять: візуальні, кінестичні, аудіальні, полімодальні. Важливе значення має навчально-дослідна робота з різними групами рослин. У процесі дослідної роботи слід навчити учнів спостерігати за природою, аналізувати й узагальнювати отримані знання з подальшим їх застосуванням при створенні квіткових композицій і букетів, підготовці різних наочних посібників. Програма гуртка навчає вихованців правилам, прийомам декорування інтер'єру рослинним матеріалом, зрізаними квітами, сухоцвітами. Значну увагу слід приділити профорієнтації учнів, яка здійснюється під час екскурсій до зелених господарств, ботанічних садів, художніх салонів, під час зустрічей з ученими та фахівцями виробництва, при проведенні науково-практичних конференцій.

Навчально-тематичний план

№ п/п	Назва розділу	Кількість годин		
		Теоретичні заняття	Практичні заняття	Разом
1.	Вступ	2	8	10
2.	Історія використання квітів	4	-	4
3.	Виготовлення штучних квітів	48	30	78
4.	Використання штучних квітів в композиціях	30	16	46
5.	Підсумкове заняття		6	
	Всього:	84	60	144

1. Вступ (10 год.)

Ознайомлення з планом роботи гуртка, технікою безпеки.

Практичні роботи.

Збір природного матеріалу.

Виставка осіннього букету

Екскурсії до краєзнавчого музею , до лісу.

2. Історія використання квітів (4 год.)

Легенди та історії про квіти та рослини. Школи використання квітів.

3. Виготовлення штучних квітів (78 год.)

Значення штучних квітів. «Людство врятує краса». Загальні відомості про виготовлення штучних квітів. Біологічні особливості та будова квітки яблуні.

Біологічні особливості та будова квітки незабудки. Біологічні особливості та будова квітки волошки. Біологічні особливості та будова квітки польового маку.

Біологічні особливості та будова квітки орхідеї. Біологічні особливості та будова квітки айстри. Біологічні особливості та будова квітки гербери. Біологічні особливості та будова квітки глоксинії. Біологічні особливості та будова квітки гіацинту. Біологічні особливості та будова квітки троянди. Біологічні особливості та будова квітки дзвіночків лісових та дзвіночків польових. Біологічні особливості та будова квітки лілії тигрової та білої. Біологічні особливості та будова квітки нарцису. Біологічні особливості та будова квітки фіалки. Біологічні особливості та будова квітки цинії. Біологічні особливості та будова квітки хмелю. Біологічні особливості та будова квітки гвоздики. Біологічні особливості та будова квітки

хризантеми. Біологічні особливості та будова квітки левкої. Біологічні особливості та будова квітки анемони. Біологічні особливості та будова квітки настурції. Біологічні особливості та будова квітки конвалії.

Практичні роботи

Підготовка матеріалу до практичних занять.

Виготовлення квітки яблуні.

Виготовлення квітки незабудки.

Виготовлення квітки волошки.

Виготовлення квітки польового маку.

Складання букету з польових квітів.

Виготовлення квітки орхідеї.

Виготовлення квітки айстри.

Виготовлення квітки гербери.

Виготовлення квітки глоксинії.

Виготовлення квітки троянди.

Виготовлення квітки лісових дзвіночків.

Виготовлення квітки польових дзвіночків.

Виготовлення квітки лілії тигрової та білої.

Виготовлення квітки фіалки.

4. Використання штучних квітів в композиціях (46 год.)

Квіткові композиції. Основні поняття – принципи композиційного рішення. Колір. Гармонія кольору. Квіти в Європі (букети). Квіти в Японії (букети). Квіти в Україні.

Практичні роботи

Компонування квітів у низьких вазах. Компонування квітів у високих вазах. Виготовлення композицій у лампах. Виготовлення композицій у рамах. Виготовлення композицій у корзинах. Виготовлення композицій з використанням коряг. Виготовлення композицій на корі. Використання штучних квітів в оформленні святкового столу.

Виготовлення композицій із весняних квітів. Композиції з підсніжниками. Композиції з пролісками. Композиції з крокусами. Композиції з конваліями. Композиції з фіалками. Виготовлення композицій з рослинами – символами України. Композиції з маками. Композиції з волошками. Композиції з калиною.

Підсумок (6 год.)

Підсумкова виставка дитячих робіт. Оформлення альбомів.

Екскурсія до парку.

Другий рік навчання

Навчально-тематичний план

№ п/п	Назва розділу	Кількість годин		
		Теоретичні заняття	Практичні заняття	Разом
1.	Вступ	4	-	4
2.	Збір природного матеріалу, техніка засушування та виготовлення робіт із засушених рослин	6	10	16
3.	Історія розвитку мистецтва флористичного дизайну	4	6	10
4.	Теорія побудови композицій	10	14	24
5.	Новорічно-різдвяна флористика	8	16	24
6.	Фітодизайн	4	4	8
7.	Ікебана – популярний стиль композиції	6	6	12
8.	Композиції на оазисі	4	4	8
9.	Штучні квіти для букету	8	16	24
10.	Букет для подарунків	8	4	12
11.	Підсумкове заняття	2	-	2
	Всього	64	80	144

ПРОГРАМА

1. Вступ (4 год)

Історичні дані про використання квітів, створення квіткових композицій і букетів. Професія фітодизайнера. Різноманітність рослин, їх значення в житті людини. Участь та досягнення юннатів у Всеукраїнських та обласних масових натуралістичних заходах, конкурсах.

2. Збір природного матеріалу, техніка засушування та виготовлення робіт із засушених рослин (16 год)

Збір та техніка засушування, зберігання рослин для зимових букетів (повітряне висушування, висушування підвішених рослин, повітряне висушування на решітці та ін.). Сухоцвіти. Засушування квітів. Види сухоцвітів. Використання в композиціях. Техніка виготовлення робіт із засушених рослин.

Практичні роботи

1. Складання мініатюр з частин рослин (аплікації).
2. Свято «Подорож у країну квітів».

Екскурсії по місту, в дендропарк, до лісу.

3. Історія розвитку мистецтва флористичного дизайну (10 год)

Квіти в легендах та переказах, літературних творах, традиційні українські квіти. Традиційний український декор житла, національного одягу. Національний мотив у композиції (використання соняшнику, колосків, злаків). Українська школа аранжування.

Практичні роботи

1. Композиція «Національний декор».

Екскурсії до парку, ботанічного саду, до краєзнавчого музею, на виставку квітів.

4. Теорія побудови композицій (24 год)

Техніка безпеки під час практичної роботи. Інструменти та необхідне приладдя, допоміжні матеріали для створення композицій. Використання різноманітних матеріалів, як доповнення у побудові композицій. Різноманітний асортимент природного матеріалу. Закон пропорції у композиції. Закон рівноваги (симетрія й асиметрія). Форма композиції. Гармонія кольорів. Колористична цілісність композиції. Тони, напівтони та контрасти.

Практичні роботи

1. Складання словника термінів з аранжування квітів.

2. Ознайомлення з матеріалами і аксесуарами флориста: оазис, флористичний дріт, сезаль, пробірки, пакувальний матеріал та ін.

3. Фарбування природного матеріалу.

4. Композиції з природного та штучного матеріалу.

5. Проведення свята квітів.

Екскурсії до квіткових магазинів, павільйонів. Відвідування тематичних виставок квітів.

5. Новорічно-різдвяна флористика (24 год)

Екологічна акція «Збережи ялинку». Основні мотиви новорічної флористики. Старі традиції різних країн святкування нового року. Хвойні вінки і гірлянди. Історія ялинкової іграшки. Новорічна ваза, розписана фарбами та оздоблена природним матеріалом (частинками лимона, зернами, шкуринками апельсина).

Практичні роботи

1. Майстер-клас з виготовлення новорічних композицій.

2. Композиція зі свічками.

3. Виготовлення декоративної новорічної вази з пляшки.

4. Оформлення новорічно-різдвяної виставки.

5. Ялинкова іграшка з ниток, оздоблена декоруючим матеріалом.

6. Сувенірні листівки до Нового року і Різдва.

8. Проведення свята до Нового року «Новорічна казка».

Екскурсії до міської новорічної ялинки.

6. Фітодизайн (8 год)

Сучасний фітодизайн. Поняття про фітокомпозицію. Принцип підбору рослин. Стили композицій.

Практичні роботи

Вироби з фітоматеріалу.

Екскурсії до квітково-декоративного господарства.

7. Ікебана – популярний стиль композиції (12 год)

Історія мистецтва ікебани. Символіка ікебани. Структура ікебани. Весняні, літні, осінні, зимові композиції. Японські школи ікебани.

Практичні роботи

1. Створення ікебани в японському стилі.
2. Створення композиції «Пори року».

Екскурсії до лісопарку.

8. Композиції на оазисі (8 год)

Техніка роботи з оазисом (флористичною губкою). Різні форми оазиса, способи кріплення оазиса. Техніка кріплення сухоцвітів на оазис.

Практичні роботи

Створення композицій на оазисі.

Екскурсії до квіткових павільйонів.

9. Штучні квіти для букету (24 год)

Техніка виготовлення штучних квітів. Техніка виготовлення композицій із штучних квітів.

Практичні роботи.

Виготовлення штучних квітів:

Мак; волошка; ромашка; лілія; дзвіночки.

Складання букету з польових квітів.

Виготовлення фантазійних квітів :

№1, №2, №3.

Екскурсія до ботанічного саду, на виставку квітів.

10. Букет для подарунків (12 год)

Легенди про квіти і рослини. Символіка квітів. Походження мови квітів. Кому і як дарувати квіти.

Практичні роботи

Виготовлення букету до дня народження.

Виготовлення букета для мами, вчительки.

11. Підсумкове заняття (2 год)

Перевірка та оцінювання знань та вмінь учнів: виступи, підсумкова робота

Третій рік навчання

Навчально-тематичний план

№ п/п	Назва розділу	Кількість годин		
		Теоретичні заняття	Практичні заняття	Разом
1.	Вступ	3	3	6
2.	Мистецтво аранжування квітів	12	18	30
3.	Флористичний інтер'єрний колаж	9	12	21
4.	Оформлення подарунків	3	9	12
5.	Картини із засушених рослин	9	12	21
6.	Пасхальна флористика	3	9	12
7.	Квіти в інтер'єрі	6	15	21
8.	Японська школа аранжування	6	15	21
9.	Європейська школа аранжування	6	33	39
10.	Новорічно-різдвяна флористика	9	15	24
11.	Підсумкове заняття	3	6	9
	Всього	58	86	216

1. Вступ (6 год)

Знайомство з квітково-декоративними рослинами, що використовуються в аранжуванні. Квіти у народних звичаях та обрядах.

2. Мистецтво аранжування квітів (30 год)

Школи аранжування квітів. Найбільш популярні форми квіткових прикрас (композиція, букет, корзина, бутоньєрка, настінні, настільні, підвісні композиції).

Форми і стилі настільних аранжувань (круглі, напівкруглі, овальні, трикутні). Розвиток Європейської школи аранжування квітів. Спіральна техніка створення букетів. Каркасна техніка створення букетів. Фурнітура і упаковка букетів. Підбір ваз, корзинок, підставок.

Практичні роботи

1. Підбір і підготовка рослинного матеріалу.
2. Складання овальної настільної композиції.
3. Виготовлення композиції у вигляді серця.
4. Складання кругового букета в спіральній техніці.
5. Виготовлення композиції в каркасній техніці.
6. Українські традиційні квіти в європейському стилі аранжування.
7. Створення тематичних композицій до свят.
8. Оформлення виставки.

Екскурсії до квіткової крамниці, відвідування виставок квітів.

3. Флористичний інтер'єрний колаж (21 год)

Колаж. Флористичний колаж. Виготовлення декоративної рамки-паспарту.

Фон для колажу різними способами. Підбір матеріалу для колажу. Види колажів: площинні, об'ємні.

Різні техніки виготовлення флористичного колажу з використанням рослин, соломи, пуху, пір'я, мушель і т.д.

Практичні роботи

1. Виготовлення колажу на площині.
2. Об'ємний колаж з використанням декоративного матеріалу.
3. Вітальна листівка-колаж.
4. Колаж-панно «Морське дно».

Екскурсії до виставкових залів, до парку з метою збору природного матеріалу.

4. Оформлення подарунків (12 год)

Упаковка подарунка. Різні види та форми. Варіанти упаковки прямокутних коробок, їх оформлення. Декорування подарунків різними матеріалами.

Практичні роботи

Оздоблення подарунка мішурою, бусинами, бантами та природним матеріалом.

Екскурсія до художнього салону.

5. **Картини із засушених рослин (21 год.)**

Методи засушування різних рослин. Техніка виготовлення картин із засушених рослин. Кольорова гама, масштаб, форма, характер рослин. Правила групування рослин.

Практичні роботи

Збір природного матеріалу: трав, квітів, колосків.

Екскурсії на природу.

6. Пасхальна флористика (12 год)

Техніка безпеки під час роботи. Пасхальна композиція на столі. Пасхальна верба. Флористичне пасхальне яйце. Гніздоподібний пасхальний букет.

Практичні роботи.

1. Виготовлення пасхального букету.
2. Виготовлення пасхального вінку.

7. Квіти в інтер'єрі (21 год)

Композиції в інтер'єрі. Святкове оформлення житлових приміщень. Оформлення святкового столу. Організація виставок. Живі квіти та фітокомпозиції у інтер'єрі. Поєднання квітів, фруктів та овочів у композиції.

Практичні роботи

1. Міні-композиція на робочий стіл.
2. Виготовлення квіткових композицій та прикрас.
3. Оформлення святкових букетів.
4. Композиція на кухню «Оберіг».
5. Осіння композиція до столу.
6. Виготовлення декоративної рамки для фото з сухоцвітів та насіння.

Екскурсії до художнього салону, квіткової крамниці.

8. Японська школа аранжування (21 год.)

Мистецтво ікебани. Коротка історія ікебани та сучасний розвиток. Традиції ікебани та її основні закони. Стилi «морібана» та «нагаіре».

Практичні роботи

- Підготовка матеріалів для ікебани
- Створення ікебани в стилі «морібана»
- Створення ікебани в стилі «нагаіре»
- Створення весняної ікебани
- Створення зимової ікебани
- Створення осінньої ікебани
- Створення літньої ікебани

Екскурсії до парку, зеленої зони міста.

9.Європейська школа аранжування (39 год.)

Основні принципи побудови європейської композиції. Стилi європейської композиції. Ландшафтна композиція, особливості. Вази, їх вибір. Європейський букет. Бутоньєрки, краватки та інші прикраси з квітів. Оформлення кошика. Гірлянди, техніка їх виготовлення. Вінки. Український віночок.

Практичні роботи

- Створення композиції у європейському стилі.
- Побудова ландшафтної композиції
- Створення композиції у вазах
- Оформлення європейського букету
- Виготовлення бутоньєрки
- Прикраси для краватки
- Оформлення кошика
- Створення гірлянди
- Виготовлення вінків
- Виготовлення українського віночка
- Екскурсії до парку, зеленої зони міста

10. Новорічно-різдвяна флористика (24 год.)

Екологічна акція «Збережи ялинку». Основні мотиви новорічної флористики. Старі традиції різних країн святкування нового року. Хвойні вінки і гірлянди. Історія ялинкової іграшки. Новорічна ваза, розписана фарбами та оздоблена природним матеріалом (частинками лимона, зернами, шкуринками апельсина).

Практичні роботи

1. Майстер-клас з виготовлення новорічних композицій.
2. Композиція зі свічками.
3. Виготовлення декоративної новорічної вази з пляшки.
4. Оформлення новорічно-різдвяної виставки.
5. Ялинкова іграшка з ниток, оздоблена декоруючим матеріалом.
6. Сувенірні листівки до Нового року і Різдва.

Екскурсії до міської новорічної ялинки.

11. Підсумкове заняття (9 год)

Перевірка та оцінювання знань та вмінь учнів. Виставка кращих робіт вихованців.

Прогнозований результат та методи його діагностики по закінченню реалізації програми.

Головним результатом реалізації програми є досягнення основних цілей програми: навчання – розширення обсягу знань учнів з ботаніки, біології, квітництва, етнографії, набуття учнями вмінь практичної і науково-дослідницької роботи; розвиток пізнавальних інтересів і здібностей, творчого мислення, зорової пам'яті, просторової уяви, відчуття кольору; виховання в учнів шанобливого ставлення до природи рідного краю, поваги до національних звичаїв і традицій, почуття прекрасного, естетичного і художнього смаку, акуратності.

Основними формами і методами діагностики прогнозованих результатів є: спостереження за роботою учнів, усне опитування, бесіди, практичні роботи, тестування, написання рефератів, участь вихованців у тематичних виставках, конкурсах, змаганнях, складання планів і проектів.

Контроль отриманих результатів: бесіди, тестування, співбесіда, перевірка засвоєння практичних навичок, перевірка виконання практичних робіт, конкурсні виставки.

Основні вимоги до знань і вмінь

Учні повинні мати уявлення про:

- квітково-декоративні рослини різних кліматичних зон земної кулі та практичне використання їх людиною;
- декоративно-ужиткове мистецтво українського народу;

Учні повинні знати:

- основи квітництва;
- історію мистецтва флористики;
- види, стилі, форми квіткових композицій;
- технологію складання композицій, букетів;
- асортимент аранжувального матеріалу.

Учні повинні вміти:

- складати композиції різних видів, стилів і форм;
- збирати, висушувати і зберігати рослинний матеріал;
- зберігати декоративність зрізаних рослин;
- виконувати ескіз композиції;
- практично створювати різні види квітового оформлення;
- вирощувати та вести догляд за квітково-декоративними рослинами;
- проводити дослідно-експериментальну роботу відповідно до змісту програми.

Терміни (поняття), які повинні засвоїти учні

Альпінарій	Флора
Аранжування	Флористика
Асиметрія	Флористичний каркас
Асортимент	Фурнітура
Бордюр	
Бутоньерка	
Газон	
Гармонія	
Декор	
Декоративні елементи	
Дендрарій	
Дизайн	
Екзотарій	
Ескіз	
Зв'язка	
Зимовий сад	
Ікебана	
Інтер'єр	
Каркасна техніка	
Каталог	
Квітник	
Клумба	
Колаж	
Колорит	
Композиція	
Ландшафтний дизайн	
Мікроелементи	
Міксбордер	
Номенклатура	
Озеленення	
Оранжерея	
Основні кольори	
Панно	
Паралельна техніка	
Рабатка	
Релікти	
Розарій	
Розсада	
Рокарій	
Симетрія	
Спіральна техніка	
Сухоцвіт	
Теплиця	
Фітодизайн	

Форми діагностики отриманих результатів

Виконання творчих завдань, розроблення проектів ландшафтного дизайну, розроблення фітодизайну інтер'єрів, участь у виставках, обласних, всеукраїнських конкурсах.

Бібліографія

1. Бушин В.А. Цветоводство. Практикум. – Львов: Высшая школа, 1987.
2. Витвицкая М.Э. Великолепные букеты из цветов. – М.: Лада, 2004.
3. Григорьева Н. Спиральная техника.- М.: Издательский дом «Ниола 21- й век», 2006. 96.: ил. – («Полный курс флористики»).
4. Линда Оуэн. Современная флористика. Оригинальные композиции из живих цветов. – Издательство «Кладезь – Букс», 2007.
5. Локрина Т., Композиции на оазисе. – М.: Издательский дом «Ниола 21- й век», 2006. 96.: ил. – («Полный курс флористики»).
6. Мозговая Анастасия. Каркасные букеты. – М.: Издательский дом «Ниола 21- й век», 2006. 96.: ил. – («Полный курс флористики»).
7. Сироватська Л.С., Гречишкін А.І., Білорусець Є.Ш. та ін. Азбука квітникаря. – К.: Урожай, 1993.
8. Родина В.А. Цветоводство в школе. – М.: Просвещение, 1994.
9. Приходько С.Н., Михайловская М.Д. Приусадебное цветоводство. Киев: Урожай, 1991.
10. Хессайон Д.Г. Все об аранжировке цветов. – М.: Кладень-Букс, 2005.
11. Чибрикова О. Прикольные подарки к любому празднику. – М.: Экема, 2006.
12. Фиона Барнетт. Сухие цветы. Букеты. Композиции. Аранжировка. – М.: РОСМЭН, 1997.
13. Фиона Барнетт, Роджер Эджрикс. Сухие цветы. Букеты. Композиции. Аранжировка. Перевод с английского Сафроновой Т.– М.: «Росмэн», 1997.
14. Черевченко Т.М. Довідник квітникаря-любителя. – К.: Урожай, 1994.
15. Програми для творчих об'єднань позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів. Укладач В.В. Вербицький. – К.: ТОВ «Богдана», 2004.